

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ
ทะนะกะ) ในคดีอาญา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือทะนะกะ) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ และตั้งด้วยมาตรา ๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือทะนะกะ จำเลยที่ ๓ ได้ถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี ฟ้องคดีอาญาเป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น รวม ๓ คดี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี จำเลยที่ ๓ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ความว่า จำเลยที่ ๓ ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้า ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณสองปีสี่เดือนมาแล้ว การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมดังกล่าว ขัดต่อ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ที่บัญญัติว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ จะกระทำมิได้ และมาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น เมื่อคดีของจำเลยที่ ๓ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล จะปฏิบัติต่อจำเลยที่ ๓ เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ จำเลยที่ ๓ ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน จึงขอความเป็นธรรมต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ ให้มีคำสั่งยกเลิกการตีไซ้ตรวนจำเลยที่ ๓

ศาลจังหวัดชลบุรีเรียกผู้บัญชาการเรือนจำกลางชลบุรีเข้าไต่สวน และจำเลยที่ ๓ ได้อ้างตนเองเข้าเบิกความผ่านล่าม จากการไต่สวน ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่า มีการตีตรวนจำเลยที่ ๓ ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงจริง ศาลจังหวัดชลบุรีพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นเรื่องร้องว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยที่ ๓ ต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แต่คำร้องของจำเลยที่ ๓ สมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ส่งคำร้องและเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญ และจำศาลจังหวัดชลบุรีมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ส่งเรื่องพร้อมเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาทบทวนบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ และเปิดโอกาสให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษากร และอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในฐานะผู้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ และจำเลยที่ ๓ ได้แสดงความคิดเห็นก่อนการวินิจฉัย ตลอดจนให้ศาลจังหวัดชลบุรีแจ้งความคืบหน้าของคดีและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งสำเนาคำพิพากษา ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ พิพากษายกฟ้อง จำเลยที่ ๓ แต่ให้ขังไว้ในระหว่างอุทธรณ์ สำเนาหมายขังระหว่างพิจารณา และสำเนาหมายขังระหว่างอุทธรณ์มายังศาลรัฐธรรมนูญ

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย สรุปได้ว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการจำเลยที่ ๓ เพราะสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธสีมามีหนังสือขอความร่วมมือในการป้องกันการหลบหนีของจำเลยที่ ๓ และจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่นต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีมีหนังสือแจ้งอายัดตัวจำเลยที่ ๓ ด้วย ทั้งนี้ การใช้เครื่องพันธนาการของเรือนจำ ฯ เป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ (๓) และกระทำด้วยความเชื่อโดยสุจริตเพื่อป้องกันมิให้จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัว หลบหนีการควบคุมของเรือนจำ ฯ หากหลบหนีไปได้ เรือนจำ ฯ จะต้องถูกตำหนิว่าไร้ประสิทธิภาพในการควบคุม สังคมไม่ได้รับความปลอดภัย ต่างประเทศอาจเห็นว่า ระบบงานราชทัณฑ์ไร้ประสิทธิภาพและขาดความเชื่อถือ อันอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนจำ ฯ ได้ถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความคิดเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่า จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ต้องขัง เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายจำเลยที่ ๓ มาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม และมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่จำเลยที่ ๓ แล้ว

จำเลยที่ ๓ มีหนังสือแสดงความคิดเห็นว่า ได้ถูกย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและถอดโซ่ตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง ไม่ได้ออกนอกห้องขังเลย นอกจากเวลารับประทานอาหาร เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมและพบทนายความเท่านั้น ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจทรุดโทรม ซึ่งจำเลยที่ ๓ เป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์กรรัฐเยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้ เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า จำเลยที่ ๓ เป็นผู้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้กระทำความผิด กรณีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ต้องขัง” ซึ่งมีความหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๕ (๒)

หมายความรวมถึง “นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก” เป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่า ไม่ได้กระทำความผิดถูกปฏิบัติเยี่ยงผู้กระทำความผิด เช่นนักโทษเด็ดขาดจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ กรมราชทัณฑ์มีหนังสือพร้อมเอกสารประกอบมายังศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นมีคำร้องขอให้ส่งตัวจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปประเทศญี่ปุ่น ในข้อหาความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น การก่อการจลาจล และการโจมตีสถานีตำรวจที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความผิดที่ยังไม่หมดอายุความตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๔๓ ให้จำเลยที่ ๓ ไว้ในเรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดน และปัจจุบันจำเลยที่ ๓ ได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๓

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อกรมราชทัณฑ์แจ้งว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย เนื่องจากถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว การพิจารณาคำร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อจำเลยที่ ๓ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณา วินิจฉัย” การที่จำเลยที่ ๓ อ้างว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ นั้น จำเลยที่ ๓ ได้ถูกฟ้องในข้อหาร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอมอันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมและร่วมกันล่อลวงทรัพย์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น เมื่อศาลยุติธรรมมิได้ใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ บังคับแก่คดีตามคำร้องนี้แล้ว พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามคำร้องนี้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้อง

นายประเสริฐ นาสกุล	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายกระมล ทองธรรมชาติ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลโท จุล อติเรก	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เถลิมาณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ยงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (กรณี นายโยชิมิ ทานากะ จำเลยในคดีอาญาของศาลจังหวัดชลบุรี)

ศาลจังหวัดชลบุรีมีหนังสือ ที่ ขธ ๐๒๐๐.๒๐๑/๘๖๓๖ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ส่งคำร้องของนายโยชิมิ ทานากะ จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี โจทก์ นายสมชาย นนท์สาย จำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๖ คน เป็นจำเลย เรื่อง ชนบัตรปลอม ซึ่งจำเลยที่ ๓ ยื่นต่อศาลจังหวัดชลบุรีอ้างว่า เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีปฏิบัติต่อตนขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจังหวัดชลบุรีจึงมีคำสั่งให้ส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ ดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

นายโยชิมิ ทานากะ หรือนายฮาซาชิ คาสึโนริ จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี โจทก์ นายสมชาย นนท์สาย จำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๖ คน เป็นจำเลย เรื่อง ชนบัตรปลอม ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ อ้างว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากการถูกตีโซ่ตรวนที่ขื่อเต้าน้ำหนักมากตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง ในระหว่างถูกคุมขังเป็นเวลา ๒ ปี ๔ เดือนมาแล้ว ทั้งๆ ที่ศาลยังมิได้พิพากษาว่า จำเลยที่ ๓ มีความผิดตามฟ้อง ซึ่งการถูกกระทำดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ (ศาลจังหวัดชลบุรีอ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๓๐๘๔-๓๐๘๖/๒๕๕๒ โดยพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๓ และให้ขังไว้ระหว่างอุทธรณ์)

รองผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบลพญา มีหนังสือ ที่ ขบ ๐๖๑๘.๑ (๕)/๓๕๓๑ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีแจ้งว่า เจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจ ฯ นำตัวนายทานากะ ฯ ผู้ต้องหาซึ่งเป็นคนร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่นมาฝากขังไว้ ขอให้ผู้บัญชาการเรือนจำกวดขันรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการหลบหนี การแย่งตัวผู้ต้องหา และอาหารที่จะฝากมาให้รับประทานในระหว่างที่ถูกควบคุม

ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี มีหนังสือ ที่ ขบ ๐๑๑๘ (๒.๑)/๕๑๐๒ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๕ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ขออายัดตัวนายทานากะ ฯ ผู้ต้องหาคดีร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์ มีไว้และนำออกใช้ซึ่งธนบัตรปลอมที่รัฐบาลต่างประเทศออกใช้ ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี และผู้ต้องหาติดังกล่าวจะต้องถูกนำตัวส่งกองตรวจคนเข้าเมืองเมื่อคดีถึงที่สุด

รองผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบลพญา มีหนังสือ ที่ ขบ ๐๖๑๘.๑ (๕)/๓๖๐๓ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๕ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี แจ้งว่า

(๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศกัมพูชาจับกุมนายทานากะ ฯ อายุ ๕๐ ปี สัญชาติญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๕ ข้อหาร่วมกันฉ้อโกง มีไว้และนำออกใช้ซึ่งธนบัตรปลอมที่รัฐบาลต่างประเทศออกใช้ และนำส่งพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรตำบลพญาดำเนินคดี

(๒) พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรตำบลพญานำตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนส่งพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ และยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาครั้งนี้ ครั้งที่ ๑ ตามคดีหมายเลขดำที่ พ. ๓๕๖/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ มีกำหนดสิบสองวัน ศาลจังหวัดชลบุรีอนุญาตตามคำขอ และส่งตัวผู้ต้องหาให้เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีควบคุมตามระเบียบ

(๓) ผู้ต้องหาเป็นผู้ต้องหาสำคัญ และเป็นที่ต้องการตัวของต่างประเทศ ซึ่งจะมีการรับตัวไปดำเนินคดีในต่างประเทศ น่าเชื่อว่า จะหลบหนี จึงขออายัดตัวผู้ต้องหาไว้ หากจะมีการปล่อยตัวด้วยประการใด ขอให้เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีแจ้งให้สถานีตำรวจภูธรตำบลพญาทราบล่วงหน้า และแจ้งเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องหาด้วยความเข้มงวด และระมัดระวังในการหลบหนีเป็นกรณีพิเศษด้วย

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นมีหนังสือเลขที่ แอล.ซี. - ๐๕๘/๐๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีว่า ได้รับการร้องทุกข์จากนายทานากะ ฯ ว่า ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๓๕ ถูกเรือนจำใส่ตรวนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้สอบถามเรือนจำแล้ว ได้รับคำตอบว่า นายทานากะ ฯ เป็นนักโทษสำคัญจึงต้องใส่ตรวนไว้ ตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๓๕ ไม่ถูกใส่ตรวน ประกอบกับนายทานากะ ฯ ระบายปากกับกงสุลแล้วว่า จะไม่คิดหลบหนี จะขอยู่จนคดีถึงที่สุด ขณะนี้เขาที่ถูกใส่ตรวนก็เกิดบาดแผล ทำให้นายทานากะ ฯ ได้รับความเจ็บปวด สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นจึงขอความอนุเคราะห์ปลดตรวนให้กับนายทานากะ ฯ ด้วย

หัวหน้าฝ่ายควบคุม เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี มีบันทึกลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ รายงานผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีว่า นายทานากะ ๑ ถูกจำตรวนขนาด ๑๐ มิลลิเมตร ยาว ๓๕ เซนติเมตร ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ ตามหนังสือสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธยา ที่ ชบ ๐๖๑๘.๑ (๕)/๓๖๐๗ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๕ บาดแผลนั้นเกิดจากการเสียดสีของ วงแหวนตรวน เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ เป็นเพียงแผลถลอกเล็กน้อยเป็นอยู่ประมาณหนึ่งสัปดาห์ ก็หายเป็นปกติ และตั้งแต่นายทานากะ ๑ ถูกส่งตัวมารับการควบคุมได้ประพฤตินดี ไม่เคยกระทำผิด ระเบียบวินัยแต่ประการใด

ผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี มีหนังสือ ที่ มท ๐๕๒๑/๕๒๗ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ถึงสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่น แจ้งว่า นายทานากะ ๑ เป็นผู้ต้องหาสำคัญและ ยังมีการอายัดตัวจึงต้องจำตรวนไว้ตามระเบียบ เพื่อความปลอดภัยในการควบคุมเช่นเดียวกับผู้ต้องขัง คนไทยและผู้ต้องขังคนชาติอื่นๆ ส่วนที่ว่า ขาที่ถูกใส่ตรวนเกิดบาดแผลทำให้นายทานากะ ๑ ได้รับความเจ็บปวดนั้น ที่จริงเป็นแผลถลอกเล็กน้อยที่ข้อเท้าที่เกิดจากเริ่มแรกการจำตรวน ขณะนี้บาดแผล หายเป็นปกติแล้ว เรือนจำต้องจำตรวนนายทานากะ ๑ ไว้ก่อน จนกว่าศาลพิพากษาถึงที่สุด จะพิจารณา อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม เรือนจำก็อนุเคราะห์ใส่ตรวนให้มีขนาดเล็กที่สุดแล้ว

รองผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธยา มีหนังสือ ที่ ชบ ๐๖๑๘.๑ (๕)/๖๒๕๘ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๐ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ขออายัดตัวนายโคดามา โชโก และนายทานากะ ๑ สัญชาติญี่ปุ่น ซึ่งต้องหาว่า ร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินและปลอมแปลงธนบัตรรัฐบาล ต่างชาติ สถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธยาฝากขังไว้ต่อศาลจังหวัดชลบุรี หากศาลจังหวัดชลบุรีปล่อยตัว ผู้ต้องหาเมื่อคดีเสร็จสิ้นแล้ว สถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธยาขออายัดตัวไว้ เพื่อดำเนินการส่งให้เจ้าพนักงาน ตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นายจักรกฤษณ์ ชานเวช หัวหน้าฝ่ายควบคุม บันทึกลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ รายงาน ผู้อำนวยการส่วนควบคุม มีข้อความตอนหนึ่งว่า “... และได้สอบถาม น.ช. ทานากะ ๑ ว่า เจ็บหรือไม่ ปรากฏว่าไม่เจ็บ และขอใส่ตรวนตามคดีโดยไม่ต้องถอดออก ...”

นาง Uzaki Kiyomi มีหนังสือถึงประธานคณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ อ้างว่า เป็นผู้ประสานงานคดีให้กับนายทานากะ ๑ อายุ ๕๐ ปี เป็นจำเลย ๑ ใน ๖ ในคดีฐานมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอมและฉ้อโกงทรัพย์สิน

และขณะนี้ถูกคุมขังตีตรวนในเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี เป็นเวลามากกว่าสองปีนับตั้งแต่ถูกจับกุม และถูกฟ้องคดีต่อศาล และศาลยังมิได้พิพากษาคดีแต่อย่างใด การที่นายทานากะ ฯ ถูกคุมขังและถูกตีตรวนเสมือนว่าเป็นนักโทษทั้งๆ ที่ศาลยังมิได้พิพากษา จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎรเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรม กรณีผู้ต้องขังชาวญี่ปุ่นถูกตีโซ่ตรวนในระหว่างที่ถูกคุมขังที่เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ พบว่า ผู้ต้องหารายนี้มีประวัติการกระทำผิดในคดีต่างๆ หลายครั้ง สำหรับคดีนี้เป็นคดีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ หากผู้ต้องหารายนี้หลบหนีไปได้จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประกอบกับเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี เป็นเรือนจำต่างจังหวัด มีปัญหาในเรื่องความมั่นคงแข็งแรง ระบบการป้องกันภัย ระบบการป้องกันการหลบหนี ดังนั้น เพื่อป้องกันการหลบหนีจึงต้องตีโซ่ตรวนผู้ต้องหา แต่มิได้เลือกปฏิบัติในการตีตรวนเฉพาะผู้ต้องหารายนี้เท่านั้น ผู้ต้องขังรายอื่นๆ ไม่ว่าคดีจะเด็ดขาดแล้วหรือไม่ก็ตาม หากมีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ เรือนจำจำเป็นต้องตีตรวนแก่ผู้ต้องขังนั้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ฯ ได้ให้ความเห็นในเรื่องการตีโซ่ตรวนแก่ผู้ต้องขังว่า จะต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนด้วย

นายทานากะ ฯ ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลจังหวัดชลบุรีอ้างว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการถูกตีโซ่ตรวนในระหว่างที่ถูกคุมขังเป็นเวลา ๒ ปี ๕ เดือนแล้ว ทั้งๆ ที่ศาลยังมิได้พิพากษาถึงที่สุดว่า นายทานากะ ฯ มีความผิดตามฟ้อง การถูกกระทำดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีส่งสำนวนให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยด้วย

นายนิกร สร้อยเพชร ผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีชี้แจงต่อศาลจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ว่า “... การตีตรวนผู้ต้องขังในปัจจุบันยังถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีน้อย สถานที่กักขังไม่มั่นคงแข็งแรงโดยจะตีตรวนเฉพาะผู้ต้องขังที่อยู่ในเกณฑ์ตามกฎระเบียบ ...” แต่ไม่ปรากฏว่า รัฐมนตรีได้มีคำสั่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ (๕) ว่า เป็นการจำเป็นจะต้องใช้ (หรือ) พันธนาการ เนื่องแต่สภาพของเรือนจำหรือสถานการณณ์ของท้องถิ่น

ศาลจังหวัดชลบุรีซึ่งได้สวนคดีนี้ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เห็นว่า ตามทางได้สวนได้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่า มีการตีตรวจจำเลยที่ ๓ ซึ่งถูกคุมขังในเรือนจำกลางชลบุรีไว้ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงจริงตามคำร้อง สำหรับกรณีตามคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ ที่อ้างว่า บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นั้น เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่มิได้เป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แต่สำหรับคำร้องของจำเลยที่ ๓ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เป็นกรณีที่สมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ศาลดำเนินการจัดส่งคำร้อง บันทึกคำเบิกความพร้อมสรรพเอกสารไปยังศาลรัฐธรรมนูญ โดยด่วนที่สุด

ศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ในฐานะผู้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ และนายทนาย ๑ จำเลยที่ ๓ แสดงความเห็น

๑. กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ แสดงความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีมีอำนาจที่จะสั่งใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่า ผู้ต้องขังชายทนาย ๑ เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุมโดยสภาพสถานที่ควบคุม จำนวนผู้ต้องขังที่แออัด และกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่จำกัดไม่เป็นสัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขังที่พอเหมาะต่อการควบคุม ดูแล ปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ แต่อย่างไรก็ตาม ขณะนี้กรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม และเรือนจำกลางคลองเปรมก็มีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังรายนี้แล้ว

๒. กรมราชทัณฑ์มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ แสดงความเห็นสรุปได้ว่า โดยหลักการการใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง และคนฝาก เป็นเรื่องต้องห้ามตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ การใช้เป็นข้อยกเว้นกรณีที่มีเหตุผลพิเศษประการหนึ่ง คือ เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม การสั่งใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังและการเพิกถอนคำสั่งเป็นอำนาจของพัศดี การที่ทางเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการ (ตรวน) เป็นความเชื่อโดยสุจริตเพื่อป้องกันผู้ต้องขังชายทนาย ๑ ก่อเหตุร้ายหลบหนีการควบคุม หากผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัวหลบหนีการควบคุมไปได้ เรือนจำจะถูกดำเนินจากสังคมว่า ไร้ประสิทธิภาพในการควบคุมเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องถูกลงโทษมีความผิดทั้งทางวินัยและอาญา นอกจากนี้จะทำให้สังคมไม่ได้รับความปลอดภัย ต่างประเทศจะมองว่า ระบบงานราชทัณฑ์ไทยไร้ประสิทธิภาพและขาดความเชื่อถือ

ประเทศไทยจะต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงเป็นที่ครหาว่า ไร้ประสิทธิภาพในการควบคุมและการบังคับใช้กฎหมาย อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนอกราชอาณาจักรปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเสมอเหมือนอย่างเดียวกัน

๓. นายทานากะ ฯ จำเลยที่ ๓ มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ แสดงความเห็นสรุปได้ว่า

๓.๑ ขณะนี้ได้ถูกย้ายที่คุมขังจากเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีมาที่เรือนจำกลางพิเศษคลองเปรม ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ โดยได้ถอดตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง ไม่ได้ออกจากห้องขังเลย นอกจากเวลารับประทานอาหารเช้า - เย็น และเวลาที่มีผู้มาเยี่ยม หรือพบทนายเท่านั้น ลักษณะดังกล่าวทำให้สุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจทรุดโทรม และอ้างว่า ตนเป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์กรรัฐเยี่ยงมนุษย์

๓.๒ อ้างว่า เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ตนเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้อง ตามรัฐธรรมนูญต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ตนไม่ได้กระทำความผิด พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ใช้คำว่า ผู้ต้องขัง อันมีความหมายตามมาตรา ๔ (๒) ว่า หมายความว่ารวมถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก เป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่า ไม่ได้กระทำความผิด ถูกปฏิบัติเยี่ยงผู้กระทำความผิดเช่นนักโทษเด็ดขาด จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) - (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๕๘ ข้อ ๒๕ - ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้แล้ว ปรากฏว่า

รัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ได้ให้อำนาจใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังได้ เพราะ

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีข้อความแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

(๒) “ผู้ต้องขัง” หมายความว่า ความรวมถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก

(๓) “นักโทษเด็ดขาด” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

(๔) “คนต้องขัง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง

(๕) “คนฝาก” หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมายอาญา

ฯลฯ

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่

(๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๒) เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตไม่สมประกอบอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น

(๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม

(๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้อง
ใช้เครื่องพันธนาการ

(๕) เมื่อรัฐมนตรีสั่งว่า เป็นการจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการเนื่องแต่สภาพของเรือนจำหรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น

ภายใต้บังคับอนุมาตรา (๔) และ (๕) แห่งมาตรานี้ ให้พัศดีเป็นเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังและที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้น

มาตรา ๕๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

(พระราชบัญญัตินี้ให้ออกกฎกระทรวงได้เฉพาะมาตรา ๒๒ ทวิ วรรคสาม มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๒ (๖) (๘) มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๔ แต่ไม่มีบทบัญญัตินิยามว่า “เครื่องพันธนาการ” คืออะไร เครื่องพันธนาการที่จะใช้แก่ผู้ต้องขังนั้น มี ๔ ประเภท คือ (๑) ตรวน (๒) กุญแจมือ (๓) กุญแจเท้า และ (๔) โซ่ล่าม (กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑)

ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ นอกจากนี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับตรวน กุญแจมือ กุญแจเท้า และโซ่ล่าม ตามข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗)

โดยที่คำร้องนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่ศาลได้รับเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดอีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๓๓๕ (๑)

(๒) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๕๘

(๓) กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย

- (๑) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาคำร้องนี้หรือไม่
- (๒) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก โดยที่ศาลจังหวัดชลบุรีเห็นว่า คำร้องนี้แม้จะไม่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หากแต่เห็นว่า การที่จำเลยที่ ๓ อ้างว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และส่งสำนวนให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง เพราะพิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า คดีนี้จำเลยที่ ๓ ได้ร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง และเป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๓๔-๕๓/๒๕๕๓ หน้า ๗ - ๘ วินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะต้องใช้บังคับในคดี (แพ่ง) แล้วจึงเห็นว่า “การขัง” ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นบทบัญญัติที่ศาลจะต้องใช้บังคับในคดี (อาญา) ด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ปัญหาที่สอง แม้ว่าทางราชการไทยจะได้ส่งตัวนายทานากะ ๑ จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ต้องหาหลายคดีกลับประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ แล้ว และศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมาก เห็นควรจำหน่ายหรือยกฟ้องคำร้องนี้แล้วก็ตาม แต่ตุลาการฝ่ายเสียงข้างน้อยเห็นว่าเมื่อพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๔ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับให้อำนาจปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยมาตรา ๔ นิยามคำว่า “(๒) “ผู้ต้องขัง” หมายความว่า รวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก” และ “(๕) คนฝาก หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมายอาญา” ซึ่งหมายความรวมถึง นายทานากะ ๑ จำเลยที่ ๓ ในคดีเรื่องธนบัตรปลอมด้วย ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการใช้กฎหมายนี้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกชนิดทุกประเภท จึงขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น จำเป็นต้องรีบแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับ “ผู้ต้องขัง” โดยเร็วที่สุด เพราะพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับ “คนฝาก” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ซึ่งไม่มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ก็มีได้นิยามหรืออธิบาย “เครื่องพันธนาการ” ว่า ได้แก่อะไรบ้าง แต่กระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงนิยาม หรืออธิบายความหมาย “เครื่องพันธนาการ” และลักษณะของเครื่องพันธนาการ ซึ่งเป็นการออกกฎกระทรวงขัดต่อพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ๑ แต่กรณีนี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองที่จะพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น กระทรวงมหาดไทย จึงควรพิจารณาปรับปรุงกฎกระทรวงฉบับนี้ในคราวเดียวกันด้วย

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี กรมราชทัณฑ์ ไม่มีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการ (ตีตรวน) กับนายทานากะ ๑ จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นคนฝากตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ เพราะยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า ได้กระทำความผิด ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ตั้งแต่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

นายประเสริฐ นาสกุล

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ และตั้งด้วยมาตรา ๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือทะนะกะ ผู้ร้อง ได้ถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี ฟ้องคดีอาญาเป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น รวม ๓ คดี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕

ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ความว่า ผู้ร้องซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณสองปีสี่เดือนมาแล้ว การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และโดยเฉพาะขัดต่อ มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ดังนั้น เมื่อคดีของผู้ร้องยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจะปฏิบัติต่อผู้ร้องเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ผู้ร้องได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน จึงขอความเป็นธรรมต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ ให้มีคำสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนผู้ร้อง

ศาลจังหวัดชลบุรี พบข้อเท็จจริงจากการไต่สวนว่า มีการตีความผู้ร้องตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงจริง แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แต่คำร้องของผู้ร้องสมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ส่งคำร้องและเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญ และจำศาลจังหวัดชลบุรีมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ส่งเรื่องพร้อมเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาทบทวนบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ และเปิดโอกาสให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการ และอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในฐานะผู้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ และผู้ร้องได้แสดงความเห็นก่อนการวินิจฉัย ตลอดจนให้ศาลจังหวัดชลบุรีแจ้งความคืบหน้าและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งสำเนาคำพิพากษา ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ พิพากษายกฟ้องผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๓ แต่ให้ขังไว้ในระหว่างอุทธรณ์ รวมทั้งส่งสำเนามาหมายขังระหว่างพิจารณา และสำเนามาหมายขังระหว่างอุทธรณ์มายังศาลรัฐธรรมนูญ

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย สรุปได้ว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการผู้ร้อง เพราะผู้ร้องเป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่น และต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีมีหนังสือแจ้งอายัดตัวผู้ร้องด้วย ทั้งนี้ การใช้เครื่องพันธนาการ เป็นการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๕ (๓) และกระทำด้วยความเชื่อโดยสุจริตเพื่อป้องกันมิให้ผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัว หลบหนีการควบคุมของเรือนจำ ฯ หากหลบหนีไปได้อาจทำให้ต่างประเทศ เห็นว่า ระบบงานราชทัณฑ์ของไทยไร้ประสิทธิภาพและขาดความเชื่อถือ อันอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนจำ ฯ ได้ถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่า ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายผู้ร้องมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม และมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ร้องแล้ว

ผู้ร้องมีหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมว่า ได้ถูกย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและถอดโซ่ตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง ไม่ได้ออกนอกห้องขังเลย นอกจากเวลารับประทานอาหาร เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมและพบทนายความเท่านั้น ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจทรุดโทรม ซึ่งผู้ร้องเป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์กรรัฐเยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้ผู้ร้องยังอ้างว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหมือนนักโทษเด็ดขาดขัดต่อรัฐธรรมนูญด้วย

ระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ กรมราชทัณฑ์มีหนังสือพร้อมเอกสารประกอบมายังศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นมีคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้องเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปพิจารณาความผิดที่ประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๕๓ ให้ขังผู้ร้องไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดน และปัจจุบันผู้ร้องได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อกรมราชทัณฑ์แจ้งว่า ผู้ร้องไม่ได้อยู่ในประเทศไทย เนื่องจากถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว การพิจารณาคำร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ร้อง นอกจากนี้ แม้การกระทำของเจ้าหน้าที่เรือนจำจังหวัดชลบุรี ที่ใช้เครื่องพันธนาการกับนายโยชิมิ ทะนะกะ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นระยะเวลากว่า ๒ ปีเศษ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะเหตุว่าเป็นการกระทำที่เกินสมควรแก่เหตุ แต่กรณีกีฬาไซ้เป็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งในที่นี่ก็คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ๗ มาตรา ๑๔ ไม่ แท้จริงแล้ว กลับเป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่เรือนจำชลบุรีว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ หรือไม่ อันเป็นปัญหาที่อยู่ในเขตอำนาจของ “ศาลปกครอง” ที่จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

ดังนั้น กรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามคำร้องนี้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย เพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ด้วยศาลจังหวัดชลบุรีได้ส่งคำร้องของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๓ (นายโยชิมิ ทานากะ) คดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ว่า เรือนจำกลางชลบุรีปฏิบัติต่อผู้ร้องโดยขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ตามที่ศาลจังหวัดชลบุรีมีคำสั่งให้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายโยชิมิ ทานากะ หรือฮาซาชิ คาสึโนริ ผู้ร้องซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่น ถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรีฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรรัฐบาลต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินผู้อื่นรวม ๓ คดี ตามหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ และยังอยู่ในระหว่างพิจารณาทั้ง ๓ คดี ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า ถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีใช้ตรวนที่ข้อเท้าตลอดเวลา เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๔ เดือน ผู้ร้องเห็นว่าเป็นการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓

ศาลจังหวัดชลบุรีสั่งให้ตั้งสำนวนแยกต่างหากจากคดีเดิม และนัดไต่สวนผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีและผู้ร้อง โดยนายนิกร สร้อยเพชร ผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี เบิกความถึงเหตุที่ต้องตีตรวนเพราะผู้ร้องมีพฤติกรรมน่าจะหลบหนี และเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจตำบลพัทธยา สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี มีหนังสือแจ้งให้ทราบว่า ผู้ร้องเป็นผู้ต้องหาสำคัญ มีประวัติร้ายแรง ต่างประเทศต้องการตัวเพราะถูกกล่าวหาว่าทำการปล้นเครื่องบินจากประเทศญี่ปุ่น ไปลงที่ประเทศเกาหลี ให้กวดขันรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการหลบหนี การแย่งตัว รวมตลอดการควบคุมเรื่องอาหารด้วย และหากจะปล่อยตัวขอให้อายัดตัวไว้ก่อนด้วย นายนิกรเบิกความด้วยว่า ผู้ร้องได้ร้องขอให้ถอดโซ่ตรวนเพราะได้รับบาดเจ็บจนเป็นแผลนั้น ได้ตรวจแล้วเห็นว่าไม่มีบาดแผล จึงยังไม่ถอดให้ แต่ผู้ร้องเบิกความว่าถูกตีตรวนตลอด ๒๔ ชั่วโมง ผู้ร้องไม่เคยมีพฤติกรรมพยายามหลบหนี ไม่เคยโต้เถียงหรือโต้แย้งกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

พิจารณาข้อเท็จจริงตามหนังสือจากหน่วยงานราชการส่งถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัด ชลบุรีว่าผู้ร้องเป็นผู้ต้องหาสำคัญ อาจหลบหนีหรือถูกแย่งตัว ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจสั่งใช้ เครื่องพันธนาการได้ โดยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่

- (๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิต หรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น
- (๒) เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตไม่สมประกอบ อันอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น
- (๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม
- (๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้อง

ใช้เครื่องพันธนาการ

(๕) เมื่อรัฐมนตรีสั่งว่าเป็นการจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการเนื่องแต่สภาพของเรือนจำ หรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น

ภายใต้บังคับอนุมาตรา (๔) และ (๕) แห่งมาตรานี้ ให้พักดีเป็นเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะสั่ง ให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังและที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้น”

กรณีตามปัญหาจึงเป็นไปตามมาตรา ๑๔ (๓) และวรรคสอง แม้ผู้ร้องขอให้ถอดเครื่อง พันธนาการ (โซ่ตรวน) แต่ทางเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีอ้างว่าเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ซึ่งมีเหตุ ที่จะกระทำได้เพราะเกรงว่าจะหลบหนี โดยมีหนังสือยืนยันจากหน่วยงานต่างๆ สนับสนุน นอกจากนี้ ทางเรือนจำยังเห็นว่ายังจะต้องถูกดำเนินคดีอื่นอีก

จากข้อเท็จจริง ถ้าผู้ร้องขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องในเรื่องที่ผู้ร้องถูกฟ้องว่า บทบัญญัติ ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญเห็นว่ากระทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และ ศาลรัฐธรรมนูญต้องรับวินิจฉัยให้ แต่สำหรับกรณีนี้ผู้ร้องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีโช่ประเด็นข้อโต้แย้งในคดีเดิม หากผู้ร้องเห็นว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบ ผู้ร้องชอบที่จะฟ้องเป็นคดีใหม่แล้วยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรี และขอให้ส่งความเห็น ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ แต่ผู้ร้องหาได้ดำเนินการเช่นดังกล่าวไม่ กลับยื่นคำร้องต่อศาลในคดีเดิม เพื่อขอให้ศาลสั่งถอดโซ่ตรวน และพร้อมกันนั้นได้ขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่เรือนจำขัดต่อรัฐธรรมนูญด้วย เช่นนี้เห็นว่ากรณีไม่ต้องด้วย บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงเห็นควรให้ยกคำร้อง แต่เมื่อความเห็นของตุลาการเสียง ข้างมากให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย จึงจำต้องดำเนินการต่อไป

ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้ได้ความว่า ศาลจังหวัดชลบุรีพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ ให้ยกฟ้องโจทก์ ไม่ลงโทษนายโยชิมิ ทานากะ จำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้องในเรื่องนี้ และต่อมาปรากฏว่าศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ผ ๔/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยมีคำสั่งให้ส่งตัว นายโยชิมิ ทานากะ ผู้ร้อง ไปดำเนินคดีที่ประเทศญี่ปุ่น และให้ขังนายโยชิมิ ทานากะ ไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดนไปดำเนินคดีที่ญี่ปุ่นตามคำร้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น ในความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อจลาจล และความผิดโจมตีสถานีตำรวจ ซึ่งเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครได้ส่งตัวผู้ร้องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติไปเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ และผู้ร้องได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว ปรากฏตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท ๐๕๑๑/๒๐๑๕ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นตามคำร้องต่อไปก็ไม่เป็นประโยชน์แก่นายโยชิมิ ทานากะ ผู้ร้อง เพราะไม่อยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์แล้ว จึงให้จำหน่ายคำร้อง

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๓/๒๕๓๕ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า พนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี ได้ฟ้องนายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ เป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์ของผู้อื่น รวม ๓ คดี ตามคดีหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๓/๒๕๓๕ ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี จำเลยที่ ๓ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า จำเลยที่ ๓ ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณสองปีสี่เดือนมาแล้ว การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ขอให้มีการสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนจำเลยที่ ๓

ศาลจังหวัดชลบุรีได้สวนคำร้องของจำเลยที่ ๓ แล้ว พังว่ามีการตีตรวนจำเลยที่ ๓ ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงจริง จึงมีคำสั่งว่า กรณีเป็นเรื่องร้องว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยที่ ๓ ถูกฟ้องขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แต่คำร้องของจำเลยที่ ๓ สมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ส่งคำร้องและเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการต่อไปตาม

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ ด้วยคะแนนเสียง ๑๑ ต่อ ๒ ผู้ทำคำวินิจฉัยเป็นผู้ออกเสียงลงคะแนนฝ่ายข้างน้อย

ต่อมาคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๒ คน ได้ลงมติในประเด็นที่จะรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ ซึ่งปรากฏผลการลงมติดังนี้

- รับไว้พิจารณาวินิจฉัย ๖ คน
- ไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัย ๕ คน
- งดออกเสียง ๑ คน

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ออกเสียงไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัย

หลังจากศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการลงมติดังกล่าวข้างต้นแล้ว คดีของผู้ร้องได้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ศาลจังหวัดชลบุรีส่งสำเนาคำพิพากษา ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ พิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๓ แต่ให้ขังไว้ในระหว่างอุทธรณ์ตามสำเนามาหมายขังระหว่างอุทธรณ์มายังศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย สรุปได้ว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรี ใช้เครื่องพันธนาการจำเลยที่ ๓ เพราะสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธสีมาหนังสือขอความร่วมมือในการป้องกันการหลบหนีของจำเลยที่ ๓ เพราะจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่น ต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีมีหนังสือแจ้งอายัดตัวจำเลยที่ ๓ ด้วย ทั้งนี้ การใช้เครื่องพันธนาการของเรือนจำเป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ (๓) เพื่อป้องกันมิให้จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัว หลบหนีการควบคุมของเรือนจำอันอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนจำได้ถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างเดียวกัน

(๓) กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่า จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายจำเลยที่ ๓ มาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม และมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่จำเลยที่ ๓ แล้ว

(๔) จำเลยที่ ๓ มีหนังสือแจ้งว่า ได้ถูกย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและถอดโซ่ตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขังไม่ได้ออกนอกห้องขังเลย นอกจากเวลารับประทานอาหาร เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมและพบทนายความเท่านั้น ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจทรุดโทรม ซึ่งจำเลยที่ ๓ เป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์กรรัฐเยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้

เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า จำเลยที่ ๓ เป็นผู้กระทำความผิด ตามรัฐธรรมนูญต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้กระทำความผิด กรณีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ต้องขัง” ซึ่งมีความหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๔ (๒) หมายความว่า “นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก” เป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่าไม่ได้กระทำความผิดถูกปฏิบัติเยี่ยงผู้กระทำความผิด เช่น นักโทษเด็ดขาด จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(๕) ระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ กรมราชทัณฑ์มีหนังสือแจ้งมายังศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นมีคำร้องขอให้ส่งตัวจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปประเทศญี่ปุ่น ในข้อหาความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น การก่อการจลาจล และการโจมตีสถานีตำรวจที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความผิดที่ยังไม่หมดอายุความตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๕๓ ให้ขังจำเลยที่ ๓ ไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดน และปัจจุบันจำเลยที่ ๓ ได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อกรมราชทัณฑ์แจ้งว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้ถูกควบคุมอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว ผู้ร้องจึงไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของศาลไทยอีกต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีของผู้ร้อง

จึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้อง

นายปรีชา เถลิมนวิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล ธรรมัน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของ นายสาชายิ หรือโยชมิ คาสีโนริ หรือคะลีโนริ หรือทะนะกะ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้อง ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ของนายสาชายิ หรือโยชมิ คาสีโนริ หรือคะลีโนริ หรือทะนะกะ ชาวญี่ปุ่นจำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ รวม ๓ คดี ว่า ผู้ร้องถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรีฟ้องเป็นจำเลย ในคดีอาญา ข้อหาความผิดฐานร่วมกับพวกมิไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรรัฐบาลต่างประเทศปลอม อันตน ได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล จังหวัดชลบุรี ผู้ร้องขณะถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรีได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๔ เดือน เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ที่บัญญัติว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ จะกระทำมิได้ และมาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ร้องขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างแจ้งชัด ขอความเป็นธรรมต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ ให้มีคำสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนผู้ร้อง ศาลจังหวัดชลบุรีได้สวนคำร้องของผู้ร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีการตีตรวนผู้ร้องตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงจริง กรณีเป็นเรื่องราว บกบับัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลไม่ต้องรอการพิจารณาไว้ชั่วคราว จึงให้ส่งคำร้องเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงสรุปว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการผู้ร้อง เพราะสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธามีหนังสือขอความร่วมมือในการป้องกันการหลบหนีของผู้ร้อง เพราะผู้ร้องเป็นสมาชิกขบวนการก่อการร้ายญี่ปุ่นแดงที่ทางการประเทศญี่ปุ่นต้องการตัวตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา และต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีมีหนังสือแจ้งอายัดตัวผู้ร้องด้วย ทั้งนี้ การใช้เครื่องพันธนาการ เป็นการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ (๓) และกระทำด้วยความเชื่อโดยสุจริตเพื่อป้องกันมิให้ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัวหลบหนีการควบคุมของเรือนจำ หากหลบหนีไปได้เรือนจำจะถูกตำหนิว่าไร้ประสิทธิภาพในการควบคุม สังคมไม่ได้รับความปลอดภัย ต่างประเทศอาจเห็นว่าระบบงานราชทัณฑ์ไร้ประสิทธิภาพและขาดความเชื่อถือ อันอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนจำได้ถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่าผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อย่างไรก็ตามกรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายผู้ร้องมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ร้องแล้ว

ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ แสดงความเห็นสรุปว่า ผู้ร้องได้ถูกย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและถอดโซ่ตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง ไม่ได้ ออกนอกห้องขังนอกจากเวลารับประทานอาหาร เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมและพบทนายความเท่านั้น ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจทรุดโทรม ซึ่งผู้ร้องเป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์การรัฐเยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้อ้างว่า เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ร้องเป็นผู้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิด กรณีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ต้องขัง” ซึ่งมีความหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๔ (๒) หมายความว่า “นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก” เป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่าไม่ได้กระทำความผิดถูกปฏิบัติเยี่ยงผู้กระทำความผิดเช่นนักโทษเด็ดขาด จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ระหว่างพิจารณา กรมราชทัณฑ์มีหนังสือแจ้งว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นมีคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้องเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปประเทศญี่ปุ่น ในข้อหาความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น การก่อการจลาจลและโจมตีสถานีตำรวจที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความผิดที่ยังไม่หมด

อายุความตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๕๓ ให้ขังผู้ร้องไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครเพื่อส่งตัวข้ามแดนไปดำเนินคดีที่ประเทศญี่ปุ่น และผู้ร้องได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ แล้ว

พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

เห็นว่า การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ นั้น ผู้ร้องถูกฟ้องเป็นจำเลยในข้อหาความผิดฐานร่วมกับพวกมิไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งโจทก์ขอให้ลงโทษจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๕๑ มาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๓๕๑ ดังนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดชลบุรีจะใช้บังคับแก่คดี กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ ผู้ร้องไม่อยู่ในฐานะที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ประกอบกับผู้ร้องได้ถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว การที่ผู้ร้องถูกคุมขังอย่างไม่เป็นธรรมโดยถูก ติโซ่ตรวนตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงได้ยุติลงแล้ว การพิจารณาคำร้องของผู้ร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้ร้องอีกต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้องของผู้ร้อง

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮาษาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ (นายฮาษาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

นายฮาษาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ ได้ถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี ฟ้องคดีอาญาเป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรรัฐบาลต่างประเทศปลอม อันได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินผู้อื่น รวม ๓ คดี เป็นคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ในขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี จำเลยที่ ๓ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี สรุปตามคำร้องว่า

ขณะที่จำเลยที่ ๓ ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี นั้น จำเลยที่ ๓ ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอด ๒๔ ชั่วโมงเป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๔ เดือนมาแล้ว ซึ่งเป็นการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม อันขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ที่บัญญัติว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ จะกระทำมิได้ และมาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และวรรคสอง ที่บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น เมื่อของจำเลยที่ ๓ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา

ของศาลจะปฏิบัติต่อจำเลยที่สาม เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ จำเลยที่ ๓ ได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยชัดแจ้ง จึงขอความเป็นธรรมต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ ให้มีคำสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนจำเลยที่ ๓

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ศาลจังหวัดชลบุรีเรียกผู้บัญชาการเรือนจำกลางชลบุรี และ นายโยชิมิ เข้าไต่สวนข้อเท็จจริง จากการไต่สวนปรากฏชัดแจ้งว่า มีการตีตรวนจำเลยที่ ๓ ตลอด ๒๔ ชั่วโมงจริงตามคำร้อง แต่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องของบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงให้ส่งคำร้องและเอกสารประกอบไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องมายังศาล ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

กรมราชทัณฑ์ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย สรุปได้ว่า เหตุที่เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ใช้เครื่องพันธนาการจำเลยที่ ๓ เนื่องจากสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธามีหนังสือขอความช่วยเหลือในการป้องกันการหลบหนีของจำเลยที่ ๓ อีกทั้งจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่น การใช้เครื่องพันธนาการของเรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีจึงเป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ (๓) และกระทำด้วยความเชื่อโดยสุจริต เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังหลบหนีจากการควบคุมของเรือนจำ ทั้งนี้ ทางเรือนจำได้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกชนชาติอย่างเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความคิดเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่าผู้ต้องขังน่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อีกทั้งปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายจำเลยที่ ๓ มาควบคุมที่เรือนจำคลองเปรม โดยไม่ได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่จำเลยที่ ๓ แล้ว

จำเลยที่ ๓ มีหนังสือแสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า หลังจากที่ถูกลำเลียงมาควบคุมที่เรือนจำคลองเปรมและไม่ได้ถูกพันธนาการแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง การที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ต้องขัง” ซึ่งมีความหมายตาม มาตรา ๔ (๒) พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวหมายความรวมถึง “นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก” เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดดังเช่นจำเลยที่ ๓ ได้รับ

ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับผู้กระทำความผิด จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ระหว่างพิจารณาคำร้อง กรมราชทัณฑ์มีหนังสือแจ้งศาลรัฐธรรมนูญว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ญีปุ่นมีหนังสือขอให้ส่งตัวจำเลยที่ ๓ ที่เป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๔๓ ให้จำเลยที่ ๓ ไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดนและปัจจุบันจำเลยที่สามได้ถูกส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่นแล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อจำเลยที่ ๓ ถูกส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่นแล้ว การพิจารณาคำร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อจำเลยที่ ๓ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” การที่จำเลยที่ ๓ อ้างว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ นั้น จำเลยที่ ๓ ได้ถูกฟ้องในข้อหาร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมและร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินผู้อื่น ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาดังนั้น เมื่อศาลยุติธรรมมิได้ใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ บังคับแก่คำร้องนี้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับคดีตามคำร้องนี้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของ นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือทะนะกะ
จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/
๒๕๓๕ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

ศาลจังหวัดชลบุรีได้มีหนังสือที่ ขธ ๐๒๐๐.๒๐๑/๘๖๓๖ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒
ส่งคำร้องของ นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือทะนะกะ จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ซึ่งร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า
เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรีปฏิบัติต่อตนอย่างไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕
มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) - (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ ๒๕ - ๒๘ ขัดต่อ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

คำร้องของจำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาดังกล่าวระบุว่า ตนไม่ได้รับความเป็นธรรมในระหว่างที่ถูกคุมขัง
เนื่องจากถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าด้วยเหล็กที่มีขนาดหนักมากตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง ได้รับความทรมาน
อย่างแสนสาหัส ๆ เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๕ เดือนแล้วทั้ง ๆ ที่เป็นจำเลยซึ่งศาลยังมีคำพิพากษา
ถึงที่สุดว่ามีความผิดตามฟ้อง จำเลยที่ ๓ อ้างว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๔ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับ
ความคุ้มครอง มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ
จะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้” และมาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย
และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็น
ธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย
หรือสุขภาพ สถานะบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ
ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ดังนั้น แม้ว่าตน
จะเป็นคนต่างชาติ คือ มีเชื้อชาติและสัญชาติญี่ปุ่น แต่ตามรัฐธรรมนูญไทยตนย่อมได้รับการปฏิบัติและ
ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน หากบทกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ใช้ปฏิบัติต่อตน

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นใช้บังคับไม่ได้ นอกจากนี้ มาตรา ๓๓ วรรคแรก ยังบัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ตนเป็นจำเลยที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตนไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อตนเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ นอกจากนี้ตนยังถูกคุมขังโดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด ตนไม่เคยคิดและไม่สามารถที่จะหลบหนีไปได้อย่างแน่นอน ทั้งยังได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด แต่กลับได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน จึงขอความเป็นธรรมให้ได้รับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ ศาลจังหวัดชลบุรีได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ ให้ยกฟ้องโจทก์ และให้จำเลยที่ ๓ ไว้ระหว่างอุทธรณ์

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑/๕๖๕๕ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ แสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจที่จะสั่งใช้เครื่องพันธนาการได้หากเห็นว่าผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม โดยสภาพสถานที่ควบคุม จำนวนผู้ต้องขังที่แออัด และกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่จำกัดไม่เป็นสัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขังที่พอเหมาะต่อการควบคุม ดูแล ปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ แต่อย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม และทางเรือนจำกลางคลองเปรมก็ได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังรายนี้แล้ว

ส่วนจำเลยที่ ๓ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ แสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า แม้จะถอดตรวนออกแล้วก็ตาม แต่ทางเรือนจำพิเศษคลองเปรมกลับควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขังโดยไม่ยอมให้ตนออกจากห้องขังเลยนอกจากเวลารับประทานอาหารครั้งละประมาณ ๓๐ นาที หรือเวลาที่มีผู้มาเยี่ยม หรือพบทนายความเท่านั้น ตนไม่มีโอกาสได้รับแสงแดด ออกกำลังกาย หรือพบปะพูดคุยกับผู้ต้องขังอื่นๆ ทำให้สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรมลงทุกขณะ และโดยที่บทบัญญัติหลายมาตราของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ใช้คำว่า “ผู้ต้องขัง” ซึ่งมีความหมายตามมาตรา ๔ (๒) เป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่าไม่ได้กระทำความผิด ต้องถูกปฏิบัติเยี่ยงผู้กระทำความผิดเช่นนักโทษเด็ดขาด จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ในหมวด ๔ ว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ มาตรา ๑๔ บัญญัติห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่

- (๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิต หรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น
- (๒) เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตไม่สมประกอบ อันอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น
- (๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม
- (๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ
- (๕) เมื่อรัฐมนตรีสั่งว่าเป็นการจำเป็นต้องใช้เครื่องพันธนาการเนื่องแต่สภาพของเรือนจำ หรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น

ภายใต้บังคับอนุมาตรา (๔) และ (๕) แห่งมาตรานี้ ให้พีศดีเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจที่จะสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังและที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้น นอกจากนี้กฎกระทรวงมหาดไทย ซึ่งออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ หมวด ๓ เครื่องพันธนาการ ตั้งแต่ข้อ ๒๕, ๒๖, ๒๗, ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ดังกล่าว โดยเฉพาะข้อยกเว้นของมาตรา ๑๔ นั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เพราะยังมีมาตรการอื่นที่จะป้องกันเหตุการณ์ต่างๆ ในเรือนจำได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) และ ๑๔ (๑) - (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ ๒๕ - ๒๘ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันใช้บังคับมิได้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือที่ มท ๐๕๑๑/๒๐๑๕ กราบเรียนประธานศาลรัฐธรรมนูญว่า ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ผ ๔/๒๕๕๓ ให้ขัง นายโยชิมิ ทะนะกะ ไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดนไปดำเนินคดีที่ประเทศญี่ปุ่นตามคำร้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น ในความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อจลาจลที่ Nakanosakane และความผิดเกี่ยวกับการโจมตีสถานีตำรวจ Motofuji ซึ่งความผิดดังกล่าวยังไม่หมดอายุความตามกฎหมายประเทศญี่ปุ่น และปัจจุบัน นายโยชิมิ ฯ ได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

จำศาลจังหวัดชลบุรีเป็นผู้ส่งคำร้องของ นายโยชิมิ ทะนะกะ จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญา ตามคำสั่งของศาลจังหวัดชลบุรีมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ทั้งคำสั่งของศาลจังหวัดชลบุรี และหนังสือของจำศาลต่างก็มีได้ระบุว่าอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญในการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย อย่างไรก็ดี ศาลจังหวัดชลบุรีเห็นว่า “กรณีตามคำร้องของ

จำเลยที่ ๓ เป็นเรื่องร้องว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ไม่ใช่ เป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จึงให้พิจารณาคดีของจำเลยที่ ๓ ไปตามปกติ”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติเพียงมาตราเดียวที่ให้อำนาจแก่ศาลยุติธรรมและ ศาลอื่นในการส่งความเห็นของศาลเองหรือข้อโต้แย้งของกลุ่มความว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง ต่อร์ัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ คือ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือกลุ่มความโต้แย้งว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าในการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัย คำร้องของศาลหรือกลุ่มความจำเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างว่าขัดหรือแย้งต่อร์ัฐธรรมนูญนั้น จะต้องเป็น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายโยชิมิ ทะนะกะ ได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาของศาลจังหวัดชลบุรี ในข้อหาร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม ฉะนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาล จังหวัดชลบุรีจะใช้บังคับแก่คดีในการพิจารณาพิพากษาว่า นายโยชิมิ ทะนะกะ มีความผิดตามฟ้องหรือไม่ นั้น ได้แก่มาตราที่เกี่ยวข้องแห่งประมวลกฎหมายอาญารวมตลอดทั้งกฎหมายอื่นที่จำเป็นในการพิจารณา พิพากษาคดีด้วย ในการนี้ นายโยชิมิ ทะนะกะ มิได้อ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีข้อความขัด หรือแย้งต่อร์ัฐธรรมนูญ แต่อ้างว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น (ซึ่งกรมราชทัณฑ์อาศัยอำนาจตามความในบทบัญญัติเหล่านี้ในการใช้เครื่องพันธนาการและการคุมขังตน) ขัดหรือแย้งต่อร์ัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัตินี้ดังกล่าวหาใช่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาล จังหวัดชลบุรีจะใช้บังคับแก่คดีของ นายโยชิมิ ทะนะกะ แต่อย่างไรไม่ กรณีจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยให้ได้

อันที่จริงศาลจังหวัดชลบุรีเองก็เห็นว่า กรณีตามคำร้องของ นายโยชิมิ ทะนะกะ ไม่อยู่ในข่าย บังคับของมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ จึงได้สั่งไม่ให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวตามที่ บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้รอ แต่การที่ศาลจังหวัดชลบุรีอ้างต่อไปว่าข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญเป็นเรื่องที่สมควรส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นความเข้าใจที่ คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีใช่เป็นอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีทั่วไป เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ แต่เป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญต้องบัญญัติให้ไว้เป็นการเฉพาะ โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงย่อมไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใดที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของตนตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ส่วนการที่ผู้อ้างว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ อาจถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดชลบุรีจะใช้บังคับแก่คดี เพราะเหตุที่ศาลจังหวัดชลบุรีเป็นผู้สั่งให้คุมขัง นายโยชิมิ ทะนะกะ ไว้ในขณะที่รอการอุทธรณ์ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้ออ้างเช่นว่านี้ได้มองข้าม ความแตกต่างระหว่างการใช้อำนาจออกคำสั่งโดยศาลจังหวัดชลบุรีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญากับการสั่งใช้เครื่องพันธนาการและวิธีคุมขังตัว นายโยชิมิ ทะนะกะ ในเรือนจำ ซึ่งกรณีหลังนี้ ย่อมเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่เพียงฝ่ายเดียว หากใช่เกี่ยวกับการใช้อำนาจ ของศาลจังหวัดชลบุรีไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การที่ศาลจังหวัดชลบุรีมีคำสั่งขัง นายโยชิมิ ทะนะกะ ในระหว่างที่รอการอุทธรณ์นั้น มิใช่เป็นการใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ หรือ กฎกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้อง บังคับแก่คดีของนายโยชิมิ ทะนะกะ แต่อย่างไร กรณีจึงไม่เป็นไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือมาตราอื่นใดที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ได้

อาศัยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องเสีย

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของ นายโยชิมิ ทานากะ จำเลยในคดีอาญา ซึ่งร้องว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลจังหวัดชลบุรียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ระหว่างการพิจารณาคดีอาญาดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดชลบุรี ซึ่งพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี เป็นโจทก์ ฟ้องจำเลย ๖ คน โดยมี นายโยชิมิ ทานากะ เป็นจำเลยที่ ๓ ในข้อหาร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ ซึ่งชนบัตร์ัฐบาลต่างประเทศปลอมอันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินผู้อื่น นายโยชิมิ ทานากะ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า นายโยชิมิ ทานากะ ถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้า ด้วยเหล็กที่มีขนาดหนักมากในขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ตลอดเวลา ๒๕ ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ ๒ ปีเศษแล้ว ได้รับความทรมานอย่างแสนสาหัส ร่างกายทรุดโทรม เจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่ศาลยังมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า นายโยชิมิ ทานากะ มีความผิดตามฟ้อง จึงไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” แม้นายโยชิมิ ทานากะ จะเป็นคนต่างชาติ แต่ตามรัฐธรรมนูญ นายโยชิมิ ทานากะ ย่อมจะต้องได้รับการปฏิบัติเสมอกันตามกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และมาตรา ๓๓ ยังบัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

เมื่อนายโยชิมิ ทานากะ เป็นจำเลยในคดีซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล กฎหมายให้สันนิษฐานว่านายโยชิมิ ทานากะ ไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อนายโยชิมิ ทานากะ เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ นายโยชิมิ ทานากะ ถูกคุมขังโดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถที่จะหลบหนีอย่างแน่นอน และนายโยชิมิ ทานากะ ก็ไม่เคยคิดที่จะหลบหนีแต่ประการใด คงปฏิบัติตัวตามระเบียบอย่างเคร่งครัด จึงขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการตีโซ่ตรวนกับนายโยชิมิ ทานากะ

ศาลจังหวัดชลบุรีได้ทำการไต่สวนตามคำร้องของ นายโยชิมิ ทานากะ แล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีการตีโซ่ตรวนนายโยชิมิ ทานากะ จำเลย ซึ่งถูกคุมขังในเรือนจำกลางชลบุรีตลอด ๒๔ ชั่วโมงจริง จึงมีคำสั่งว่า เป็นเรื่องร้องว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจังหวัดชลบุรีจึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว ให้ส่งคำร้องของ นายโยชิมิ ทานากะ พร้อมเอกสารไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการนายโยชิมิ ทานากะ เพราะสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธสีมาหนังสือขอความร่วมมือในการป้องกันการหลบหนี เพราะนายโยชิมิ ทานากะ เป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่น และสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี มีหนังสือแจ้งอายัดตัวด้วย

พิเคราะห์แล้ว ศาลจังหวัดชลบุรียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่นายโยชิมิ ทานากะ จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาของศาลจังหวัดชลบุรี ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ถูกตีโซ่ตรวนตลอด ๒๔ ชั่วโมง มาเป็นเวลา ๒ ปีเศษแล้วนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

มาตรา ๒๖๔ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

เห็นได้ว่าตามมาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่ศาลอื่นส่งมาให้วินิจฉัยนั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

๑. เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี
๒. ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖

และ

๓. ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

ซึ่งคดีนี้ ศาลจังหวัดชลบุรีเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามข้อที่ ๒ และข้อที่ ๓ แล้ว คือ ศาลจังหวัดชลบุรีเห็นว่า การที่นายโยชิมิ ทานากะ ถูกตีตราตลอด ๒๔ ชั่วโมง ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และกฎกระทรวงมหาดไทยนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน แต่กรณีนี้จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อที่ ๑ หรือไม่นั้น หลักเกณฑ์ข้อที่ ๑ ของมาตรา ๒๖๔ จะต้องเป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดีด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ นายโยชิมิ ทานากะ ถูกฟ้องข้อหาร่วมกันมิไว้เพื่อใช้ซึ่งชนบัตร์รัฐบาลต่างประเทศปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์ผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๘๓, ๕๑, ๒๔๐, ๒๔๔, ๒๔๗, ๓๔๑ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดชลบุรีจะนำมาใช้บังคับแก่คดีนี้ คือ ประมวลกฎหมายอาญา ไม่ใช่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์หรือกฎกระทรวงมหาดไทย และศาลจังหวัดชลบุรีรับว่าศาลจังหวัดชลบุรีไม่ได้ใช้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์บังคับแก่คดีที่นายโยชิมิ ทานากะ ถูกฟ้องที่ศาลจังหวัดชลบุรี เมื่อนายโยชิมิ ทานากะ มิได้อ้างว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตราใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่อ้างว่ากฎ ระเบียบของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เช่นนี้ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อที่ ๑ เมื่อคำร้องที่ศาลจังหวัดชลบุรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้

การที่นายโยชิมิ ทานากะ อ้างว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรี ตีโซ่ตรวนที่ข้อมือนายโยชิมิ ทานากะ โดยอาศัยกฎกระทรวงมหาดไทย นั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” เท่ากับนายโยชิมิ ทานากะ อ้างว่ากฎ ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยซึ่งออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และการกระทำของบุคคล (เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรี) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบด้วยมาตรา ๑๕๘ ที่จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากขณะเกิดเหตุยังไม่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง หรือ

ศาลปกครองยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมจะเป็นผู้วินิจฉัย เพราะ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยเรื่องนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ควรรับคดีนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยสมควรยกคำร้อง แต่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีจำนวน ๑๓ คน มีมติด้วยคะแนนเสียง ๖ ต่อ ๕ งดออกเสียง ๑ คน และไม่ได้เข้าร่วมลงมติ ๑ คน โดยเสียงข้างมาก ให้รับคดีนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อย

ต่อมาศาลจังหวัดชลบุรีพิพากษายกฟ้องนายโยชิมิ ทานากะ และกรมราชทัณฑ์ได้ย้ายนายโยชิมิ ทานากะ มาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม โดยมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแล้ว และได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ แจ้งมายังศาลรัฐธรรมนูญว่า ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ผ ๔/๒๕๕๓ ให้ขังนายโยชิมิ ทานากะ ไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดนไปดำเนินคดีที่ประเทศญี่ปุ่น ตามคำร้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น ในความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อจราจลที่ NAKANOSAKANE และความผิดเกี่ยวกับการโจมตีสถานีตำรวจ MOTOFUJI ซึ่งความผิดดังกล่าวยังไม่หมดอายุความตามกฎหมายประเทศญี่ปุ่น และปัจจุบันนายโยชิมิ ทานากะ ได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว

นายโยชิมิ ทานากะ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรี ว่าถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรี ตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอด ๒๔ ชั่วโมง มาเป็นเวลา ๒ ปีเศษแล้ว ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีสั่งให้ยกเลิกการตีโซ่ตรวน เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ในปัจจุบันนายโยชิมิ ทานากะ มิได้ถูกตีโซ่ตรวนแล้ว และมีได้อยู่ในความควบคุมของกรมราชทัณฑ์ และมีได้อยู่ในประเทศไทย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องของนายโยชิมิ ทานากะ อีกต่อไป

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงให้ยกคำร้อง

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮาษาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรี โดยจำศาลจังหวัดชลบุรีได้ส่งเรื่อง ส่งคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ความว่า ด้วยศาลจังหวัดชลบุรีได้พิจารณาคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ๑๑๐๕/๒๕๓๕, ๑๒๒๓/๒๕๓๕ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี โจทก์ นายสมชาย นนท์สาย ที่ ๑ กับพวก รวม ๖ คน จำเลย เรื่อง ชนบัตรปลอม นายโยชิมิ ทะนะกะ จำเลยที่ ๓ ยื่นคำร้อง ต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า เรือนจำกลางชลบุรีปฏิบัติต่อจำเลยที่ ๓ โดยขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ศาลจังหวัดชลบุรีมีคำสั่งให้ส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ตามคำร้องของนายโยชิมิ ทะนะกะ จำเลยที่ ๓ (ผู้ร้อง) สรุปความได้ว่า ผู้ร้องได้รับความไม่เป็นธรรมเพราะถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าด้วยเหล็กที่มีขนาดหนักมากตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง เป็นเวลา ประมาณ ๒ ปี ๔ เดือนมาแล้ว ในขณะที่ผู้ร้องเป็นจำเลยในคดีนี้ ซึ่งศาลยังมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ร้องมีความผิดตามฟ้อง ผู้ร้องได้รับความทรمانอย่างแสนสาหัส ร่างกายทรุดโทรม เจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา ทานอาหารไม่ค่อยได้ และผู้ร้องไม่เคยคิดที่จะหลบหนี ผู้ร้องจึงได้รับการกระทำที่ไม่เป็นธรรม และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓

ศาลจังหวัดชลบุรีได้ทำการไต่สวนเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เพื่อหาข้อเท็จจริง ปรากฏว่า มีการตีตรวนผู้ร้อง ซึ่งถูกคุมขังในเรือนจำกลางชลบุรีไว้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ตามคำร้องของผู้ร้องจริง กรณีตามคำร้องของผู้ร้องเป็นเรื่องร้องขอว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของ กรมราชทัณฑ์ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็น กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะบังคับแก่คดีที่ผู้ร้องต้องหาขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว ให้พิจารณาคดีไปตามปกติ และให้จำศาลดำเนินการ ส่งคำร้อง บันทึกคำเบิกความ พร้อมเอกสารการไต่สวนไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เป็นเรื่องที่ศาลส่งมาจึงรับเรื่องไว้เข้าในสารบบตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ฯ และได้มีการพิจารณาลงมติด้วยเสียงข้างมากเพื่อวินิจฉัยต่อไป

พิจารณาข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นได้ว่ากรณีนี้ ผู้ร้อง (จำเลยที่ ๓ ในข้อหาเกี่ยวกับชนบทปลอม) ได้ขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องเกี่ยวกับการไม่ได้รับความเป็นธรรมที่ถูกตีไซ้ตรวนที่ข้อเท้าด้วยเหล็กที่มีขนาดหนักตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๔ เดือนมาแล้วในระหว่างที่เป็นจำเลย ซึ่งศาลยังมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดตามฟ้อง ผู้ร้องได้รับความทรمانจากการถูกตีไซ้ตรวนอย่างแสนสาหัส ร่างกายทรุดโทรม เจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา รับประทานอาหารไม่ค่อยได้ อันเกิดจากการกระทำที่ไม่เป็นธรรม และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓

ศาลจังหวัดชลบุรีได้ทำการไต่สวนได้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่า มีการตีตรวนผู้ร้อง ซึ่งถูกคุมขังในเรือนจำกลางชลบุรีไว้ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง ตามคำร้องของผู้ร้องจริง กรณีตามคำร้องของผู้ร้องเป็นเรื่องร้องขอว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีที่ผู้ร้องต้องหาขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว ให้พิจารณาคดีของผู้ร้องไปตามปกติ แต่สำหรับคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๒ เป็นกรณีที่สมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้จำศาลดำเนินการจัดส่งคำร้องบันทึกคำเบิกความพร้อมสรรพเอกสารไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวในคำร้องของผู้ร้อง เห็นว่าผู้ร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่า การกระทำการตีไซ้ตรวนที่ข้อเท้าในระหว่างถูกคุมขังนั้นเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ โดยส่งเรื่องผ่านทางศาลจังหวัดชลบุรี และศาลจังหวัดชลบุรี ได้ทำการไต่สวนว่าได้มีการตีตรวนผู้ร้องจริง จึงส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พร้อมกับเน้นด้วยว่าไม่ได้ส่งมาตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๔ ประกอบกับระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ กรมราชทัณฑ์ มีหนังสือถึงศาลรัฐธรรมนูญแจ้งว่า ขณะนี้เรือนจำพิเศษกรุงเทพ ฯ ได้ส่งตัวผู้ร้อง (นายโยชิมิ ทะนะกะ) ให้ตำรวจเพื่อส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่นไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๓ ดังนั้น การพิจารณาคำร้องดังกล่าวจึงไม่เป็นประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้อง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีมีหนังสือ^(๑) แจ้งมายังศาลรัฐธรรมนูญว่า ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และ ๑๒๒๓/๒๕๓๕ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี โจทก์ นายสมชาย นนท์สาย จำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๖ คนจำเลย เรื่อง ธนบัตรปลอม นายโยชิมิ ทานะกะ จำเลยที่ ๓ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า เรือนจำกลางชลบุรีปฏิบัติต่อจำเลยที่ ๓ โดยขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ศาลจังหวัดชลบุรีจึงส่งคำร้องดังกล่าวมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีมีใจความว่า ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าด้วยเหล็กที่มีขนาดหนักมาก ตลอดระยะเวลา ๒๕ ชั่วโมง ในขณะที่ถูกคุมขังเป็นเวลา ๒ ปี ๕ เดือน มาแล้ว โดยที่ผู้ร้องเป็นจำเลยในคดีนี้ และศาลยังมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดตามฟ้อง ผู้ร้องได้รับความทรمانอย่างแสนสาหัสจากการถูกตีโซ่ตรวนจนร่างกายทรุดโทรมและเจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา รับประทานอาหารไม่ค่อยได้ การปฏิบัติต่อผู้ร้องดังกล่าวไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง และเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” มาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม ของมาตรานี้บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง

(๑) หนังสือที่ ยช ๐๒๐๐.๒๐๑/๘๖๓๖ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒

ยังบัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ซึ่งในคดีที่ผู้ร้องเป็นจำเลยนั้น ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล กฎหมายให้สันนิษฐานว่า ผู้ร้องไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อผู้ร้องเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้” การที่ผู้ร้อง ถูกตีไต่ตรวนเป็นการปฏิบัติเสมือนผู้ร้องเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว จึงขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการตีไต่ตรวน ผู้ร้อง

ในเบื้องต้น จะพิจารณาวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งมาเพื่อ พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นให้ศาลรอการพิจารณา พิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

จะเห็นได้ว่า การที่ศาลจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๒๖๕ ได้ ต้องเป็นกรณีที่ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะบังคับแก่คดีใด ต้อง ด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ^(๒) กล่าวคือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีการวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น แต่กรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของผู้ร้อง มาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น ปรากฏตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี ว่า “ศาลเห็นว่าตามทางไต่สวนได้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า มีการตีตรวนจำเลยที่ ๓ ซึ่งถูกคุมขัง ในเรือนจำกลางชลบุรีไว้ตลอด ๒๕ ชั่วโมง ตามคำร้องของจำเลยที่ ๓ จริง กรณีตามคำร้องของจำเลย ที่ ๓ เป็นเรื่องร้องขอว่า บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแต่ไม่ใช่กรณีที่บทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณา พิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จึงให้พิจารณาคดีของจำเลยที่ ๓ ไปตามปกติ แต่สำหรับคำร้องของจำเลยที่ ๓ ฉบับลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เป็นกรณีที่สมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ จำศาลดำเนินการจัดส่งคำร้อง บันทึกคำเบิกความ พร้อมสรรพเอกสารไปยังศาลรัฐธรรมนูญโดยด่วนที่สุด”

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

พิจารณาแล้ว โดยที่การส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ มายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย
ดังกล่าวข้างต้น มิใช่กรณีที่ขอให้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๕ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยไม่ได้
ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๔๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮาษาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายฮาษาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือทะนะกะ ถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี ฟ้องคดีอาญาเป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น รวม ๓ คดี ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๓/๒๕๓๕ ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี จำเลยที่ ๓ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า จำเลยที่ ๓ ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๔ เดือน การปฏิบัติดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ที่บัญญัติว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ จะกระทำได้ และมาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น เมื่อคดีของจำเลยที่ ๓ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล จะปฏิบัติต่อจำเลยที่ ๓ เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ จึงขอความเป็นธรรมต่อศาลให้มีคำสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนจำเลยที่ ๓

ศาลจังหวัดชลบุรีได้สอบสวนแล้วเห็นว่า มีการตีตรวนจำเลยที่ ๓ ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงจริง กรณีเป็นเรื่องร้องว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่จำเลยที่ ๓ ต้องหา ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่คำร้องของจำเลยที่ ๓ สมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ส่งคำร้องและเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาทบบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการต่อไปและเปิดโอกาสให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการและอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในฐานะผู้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ และจำเลยที่ ๓ ได้แสดงความคิดเห็นก่อนการวินิจฉัย

ต่อมาศาลจังหวัดชลบุรีพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๓ แต่ให้ขังไว้ระหว่างอุทธรณ์ ได้สำเนาคำพิพากษา สำเนาหมายขังระหว่างพิจารณา และสำเนาหมายขังระหว่างอุทธรณ์มายังศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างพิจารณาคดี กรมราชทัณฑ์แจ้งว่า ได้รับแจ้งจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นให้ส่งตัวจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปดำเนินคดีที่จำเลยที่ ๓ กระทำความผิดที่ประเทศญี่ปุ่น กรมราชทัณฑ์ได้ส่งตัวจำเลยที่ ๓ ไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อจำเลยที่ ๓ ไม่ได้อยู่ในประเทศไทยเนื่องจากถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว การพิจารณาคำร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อจำเลยที่ ๓ ประกอบกับเห็นว่า การที่จำเลยที่ ๓ ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) ไม่ใช่กฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีโดยตรง กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงให้จำหน่ายคำร้องเสีย

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ